

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček!

Typ posudku („kliknutím“ zakřížkujte platnou variantu)

Posudek vedoucí(ho) práce Posudek oponenta/ky

Autor(ka) práce

Příjmení a jméno: Máčelová Tereza

Název práce: Spin doctoring na příkladu kauzy Radar

Autor(ka) posudku

Příjmení a jméno: Hájek Roman

Pracoviště: KŽ IKSŽ FSV UK

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	☒	☐	☐	☐	☐
1.2	Technika práce	☐	☒	☐	☐	☐
1.3	Struktura práce	☒	☐	☐	☐	☐

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Autorka nahradila diskurzivní analýzu standardní kvantitativní obsahovou analýzou. Nelze jasně říci, zda šlo o krok vhodný, či nikoli, protože v principu ani diskurzivní analýza (aspoň v podobě, jak je letmo načrtnuta v tezích), ani kvantitativní obsahová analýza příliš nepomáhají při hledání odpovědí na stanovené výzkumné otázky. Došlo také ke zkrácení výzkumného období z jednoho roku na čtyři měsíce, což je vzhledem k objemu dat pochopitelné (ale v práci to vysvětleno ani zmíněno není).

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 (výborné – velmi dobré – dobré – dostatečné – nedostatečné)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	3
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	4
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	3
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	4
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	3

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Autorka sice zabrousila vedle učebnicových textů i do dalších zdrojů, literatury k danému tématu je ovšem nepřehledně větší množství a mnoho z nich by asi posloužilo lépe než spíše popularizační texty ze stránek typu The Lingua File. Poddimenzované je množství literatury věnované metodologii práce, v kontextové části jsem rovněž nezaznamenal poměrně užitečnou přehledovou knihu Jiřího Maštálky a kolektivu Boj o kótu 718 (Trokavec, 2012).

Hodnocení v bodě 2.2 do značné míry ovlivňuje způsob, jímž autorka přistoupila ke zpracování teoretické části práce. Ta je spíše než uceleným narativem (výkladem), jenž by měl vytvořit základ pro empirickou část textu, koláží jednotlivých citací, přičemž autorčin vklad (především ve formě kritického zhodnocení existujících zdrojů) je mnohdy zanedbatelný. Příkladem může být – vzhledem k tématu práce – klíčová definice spin doctoringu; autorka nabízí poměrně bohatý přehled definic, následně do práce překlápí tabulku z práce Hany Hurtíkové (s. 11) a nechá čtenáře, aby si obrázek udělal sám. O tom, jak autorka sama chápe (definuje) spin doctoring, se tedy mnoho nedozvíme.

Téma, které si autorka ke své práci zvolila, je zajímavé a v českém kontextu o něm zatím máme jen málo studií. Považuji ovšem za poněkud nešťastné, že se diplomantka pustila do studia kauzy z roku 2007–2008 v roce 2013 (či 2014). Odtud také pramení problémy, s nimiž se potýká. Problémem je i design celé studie, jejíž převážná část je zaměřena na mediální obsahy. Studium spin doctoringu je totiž z podstaty věci studiem produkční strany politické komunikace, tj. vyžaduje přístup do týmů politických poradců, případně k novinářům. Analýza mediálních obsahů v tomto případě není příliš relevantní a z principu věci nemůže autorku posunout blíže k jejímu výzkumnému cíli (zjistit, zda byly aplikované techniky spin doctoringu v dané kauze). Kvantitativní obsahovou analýzu problému navíc již nabídla bakalářská práce Petry Dlouhé obhájená na FHS v roce 2009, což snižuje celkový přínos práce. Kvalitativní rozhovory, které naopak představují relevantní metodu, se logicky potýkaly s časovým odstupem studie, jenž ovlivnil množství respondentů i jejich odpovědi. Při interpretaci dat tak diplomantka mohla přinést jen nepřímé indicie či domněnky, jež (žel) připomínají spíše věštění z křišťálové koule.

Samotná obsahová analýza má jisté mezery. Předně není úplně jasné, jak autorka chápe kódovací jednotku. Uvádí sice, že kódovací jednotkou je argument, o jaký úsek textu se jedná, je ovšem popsáno dost vágně. Při porovnání pozornosti jednotlivých novin tématu radaru jsou porovnány pouhé četnosti, nikoli rozsah článku, což může vést k nezanedbatelnému zkreslení (Právo má obecně více kratších textů, uvedené četnosti tedy nutně nemusí znamenat, že se Právo tématu věnovalo nejvíce/na největším prostoru). Podobně u zastoupení jednotlivých aktérů pracuje autorka jen s četnostmi, nikoli s rozsahem citací, a nemůže tedy činit závěry o tom, komu byl věnován jaký prostor (s. 51). Otázkou také je, zda na základě zastoupení jednotlivých aktérů lze usuzovat něco o rámcování tématu – osobně tuto zkratku vnímám jako až příliš zjednodušující.

V prezentaci dat někdy není jasné, co autorka svými formulacemi myslí (s. 51: Co znamená, že LN citovaly 65 příznivců ku 24 odpůrcům?); stejně tak by mne zajímalo, na základě čeho byli aktéři rozřazeni mezi příznivce a odpůrce radaru, protože např. postoj Václava Klause byl spíše ambivalentní/neutrální/v nejlepším případě velmi mírně pozitivní (explicitní osobní podporu radaru ovšem Václav Klaus, pokud vím, nevyjádřil). Rovněž operacionalizace otázky O3 je dost neurčitá. V části věnované kvalitativním rozhovorům chybí některé podstatné metodologické informace, rozhovorům v příloze chybí základní formální náležitosti (datum, místo pořízení atd.).

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňte číslicí na škále 1 – 2 – 3 – 4 – 5 (výborné – velmi dobré – dobré – dostatečné – nedostatečné)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	4
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	3
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	2
3.4	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejaté bez udání zdroje, hodnotte stupněm 5. Pokud v textu zjistíte přejaté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem/kou bylo zahájeno disciplinární řízení.)	3
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte stupněm 5)	3
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	3

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtěk)

Struktura práce je poněkud chaotická, nesleduje nějakou jednotnou linku (od obecného ke konkrétnímu, chronologickou osu či jinou). Např. zařazení kapitoly 5.1 o persvazivní komunikaci by z logiky věci mělo spíše předcházet debatě o spin doctoringu, stejně tak kapitola 4 přináší poznatky spíše obecnějšího charakteru, jež by bylo vhodnější předřadit podrobnější diskusi o spin doctoringu samém. V jednom případě selhávají i vnitřní textové orientátory (na s. 18 píše autorka, že čtenáře již seznámila s kauzou Lewinská, která je ovšem až na konci kapitoly). V analytické části je operacionalizace výzkumných otázek poněkud nešťastně sloučena s prezentací výsledků analýzy. Názvy jednotlivých kapitol a podkapitol někdy nejsou nejlépe zvolené (např. kap. 2 Definice > 2.1 Definování a vymezení pojmu > 2.1.1 Spin doktor).

Zvolená citační norma, kdy autorka pod čarou důsledně uvádí kompletní bibliografický záznam, komplikuje orientaci v textu, nicméně lze ji považovat za legitimní. To ovšem neplatí v případě řazení jednotlivých zdrojů v seznamu literatury, jenž není sestaven abecedně (ani podle jiného klíče, jež bych byl schopen identifikovat). V práci se opakují některé pasáže textu, např. část z abstraktu se v podstatě slovo od slova opakuje v úvodu a na začátku 2. kapitoly, část metodologie (s. 41) se v mírně obměněné podobě opakuje na s. 65 u charakteristiky rozhovorů.

V textu se vyskytuje větší množství překlepů, chyb v interpunkci (zejména psaní uvozovek, např. několikrát na s. 8), úplnou výjimkou bouhžel nejsou ani chyby při psaní shody podmětu s přísudkem (např. s. 8: mocenské elity

ovlivnili; s. 61: jsme kódovaly). Další problémy dělaly diplomantce převzaté výrazy – např. nesjednotila psaní pojmu spin doctoring (sic!) a střídavě užívá anglický tvar i počestělou verzi spin doctoring, na s. 74 naopak pro slovo nonsens nesprávně užívá tvar "nonsense". Objevuje se i nezanedbatelné množství stylistických nedostatků či podivností. Autorka má tendenci svůj výklad výrazně koncentrovat, což ovšem často nepřispívá srozumitelnosti; někdy v textu zjevně něco chybí (např. konec strany 7), někdy se objevují poněkud toporné obraty ("šíření médií mezi veřejnou sférou" a "kulminace oborů" na s. 7, "demonstrace tabulky" na s. 11, "pluralističní pesimisté" na s. 27, neustálé střídání slovesných časů u popisu kauzy radarové základny na s. 34 atd.).

Pokud jde o grafickou podobu, i zde by práce zasloužila větší pečlivost a pozornost. Především jednotlivé tabulky prezentované v analytické části jsou dosti nepřehledné. Zde by také stálo za to zamyslet se nad tím, které tabulky jsou skutečně potřebné, případně zda nelze prezentované údaje přehledněji sloučit do jedné tabulky.

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Tereza Máčelová předložila diplomovou práci týkající se důležitého tématu. Možné problémy, jež by při řešení práce mohly vyvstat (komplexnost tématu, obtížnost jeho zkoumání, a nadto dlouhá časová prodleva mezi vybranou kauzou a dobou provedení výzkumu), jsou zřejmé už ze samotného názvu. S některými z těchto úskalí se autorce podařilo vyrovnat, více je ovšem těch, u nichž se to nepodařilo. Přestože vlastní kvalitativní rozhovory jsou jistě přínosné (jako každý pohled "insidera"), práce jako celek trpí poměrně značným množstvím formálních i obsahových chyb a její empirická část je konstruována způsobem, jenž vzdor veškeré autorčině snaze neumožňuje zodpovědět nastolené výzkumné otázky. Text nicméně splňuje požadavky kladené na diplomové práce, vzhledem k výše zmíněným skutečnostem jej navrhuji hodnotit stupněm "dobře".

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	Mohla byste upřesnit definici kódovací jednotky v analytické části? Co chápete jako argument?
5.2	Pokuste se na základě vaší rešerše sestavit definici spin doctoringu. Do jaké míry jde podle vás o čistě manipulativní praktiku? (na s. 10 naznačujete, že jde hlavně o manipulaci, dále v textu ale popisujete řadu praktik spin doctoringu, jež manipulativní složku postrádají)
5.3	Mohla byste objasnit pojem "pluralističní pesimisté"?
5.4	

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

výborně – velmi dobře – dobře – nedoporučuji k obhajobě

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Datum:

Podpis:

Hotový posudek vytiskněte, podepište, odevzdejte ve dvou kopiích a zašlete elektronicky na adresu katedry!